

**การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1**
**DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL TEACHER INDICATORS IN SCHOOLS
UNDER THE OFFICE NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

ทรัพย์สุรีย์ วงษา* พรเทพ เสถียรนพเก้า และ วันนิกา ฉลากบาง
Sapsuree Wongsā*, Pornthep Steannoppakao and Wannika Chalakbang
สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร 47000
Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education,
Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand
*Corresponding Author: Email: Wongsā.sapsuree@hotmail.co.th

รับบทความ 5 กุมภาพันธ์ 2566 แก้ไขบทความ 22 มีนาคม 2566 ตอบรับบทความ 18 เมษายน 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 การวิจัยแบ่งออกเป็นสองระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพ และระยะที่สอง การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สันและการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยวิธีโลกลีคลิฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate)

ผลวิจัย พบว่า 1. ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อย 66 ตัวบ่งชี้จำแนกเป็น ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 26 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาตนเอง จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.95, 0.95 และ 0.66 ตามลำดับ 2. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi – Square: χ^2) เท่ากับ 30.92 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value เท่ากับ 0.71) ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 36 ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ χ^2/df เท่ากับ 0.86 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.97 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับ (CN) เท่ากับ 669.25 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้, ความเป็นครูมืออาชีพ, โรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop and examine the congruence of a structural model of professional teacher indicators in schools under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2022. The research procedure was divided into two phases: Phase 1 was related to the development of professional teacher indicators, and Phase 2 involved examining the congruence of a structural model of professional teacher indicators. The sample consisted of 350 participants, selected through multi-stage random sampling. The instrument for data collection was a set of questionnaires. The statistics for data collection were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and parameter maximum likelihood estimation.

The study results revealed that: 1) The professionalism of teachers in schools under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1 consisted of three main components and 12 sub-components with 66

indicators. These components included teacher spirituality with 26 indicators, self-development with 17 indicators, and class management with 23 indicators, with factor loadings of 0.95, 0.95, and 0.69, respectively, and 2) The developed structural model of professional teacher indicators supported the specified hypotheses and fitted well with the empirical data, as evidenced by a Chi-Square value (χ^2) of 30.92, a P-value of 0.71, 36 degrees of freedom (df), χ^2/df ratio of 0.86, GFI of 0.99, AGFI of 0.97, RMSEA of 0.00, and CN (Critical N) of 669.25.

Keywords: Indicators, Professional Teachers, Primary Schools

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานของประชาชนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ พัฒนากำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนโดยมีกรอบทิศทางและเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 141) กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็น ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทันเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน (สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2557, หน้า 12) สภาวิชาการการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกระดับยังคงมีปัญหา ทั้งในด้านคุณภาพของคนไทยที่ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 75)

ปัญหาการศึกษาเป็นอีกหนึ่งปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ที่เกิดขึ้นควบคู่สังคมไทย ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกันทั้งโครงสร้างและหน่วยงานที่จัดการศึกษา ระบบบริหารจัดการ สถานศึกษาหรือโรงเรียนครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อย ครูไม่อยู่ในห้องเรียน งานเอกสารเยอะเกินไป และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศ จากสาเหตุดังกล่าว พบว่า ครูผู้สอนเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาการศึกษาที่เกิดขึ้น เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใดจะต้องมีเรื่องของครูผู้สอนเกี่ยวข้องทุกครั้งไป (เชษฐา ทองยิ่ง, 2559, หน้า 1–3) ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เพราะว่าครูเป็นกลุ่มบุคคลด่านหน้าและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูงเพราะครูต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการศึกษาและพัฒนาครูเพื่อเพิ่มสมรรถนะทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่องให้ครูบังเกิดศักยภาพทางสมรรถนะที่สูงก้าวสู่ความเป็น “ครูมืออาชีพ (Professional Teacher)” (ณัฐภา นาเลื่อน, 2556, หน้า 349) ดังนั้น ความคาดหวังที่สังคมมีต่อ “ครู” ส่งผลให้ครูต้องพัฒนาตนเองไปสู่ “ครูมืออาชีพ” จึงต้องมีการพัฒนาตัวเองในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการสอน โดยการจัดการองค์ความรู้ที่จะสอนอย่างมีคุณภาพ ทั้งในแง่การพัฒนาความรู้ในเนื้อหาสาระของวิชาที่จะสอนอย่างลึกซึ้งและการสอนของครูมืออาชีพต้องปรับเปลี่ยนจากเดิมคือเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มาสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ต้องส่งเสริมและสร้างแรงบันดาลใจใฝ่เรียนรู้ เพราะฉะนั้นครูมืออาชีพมีสิ่งที่ต้องปรับปรุงและปรับเปลี่ยนความคิดของครูมืออาชีพ ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนเป็นสำคัญ โดยต้องมุ่งพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน (พระมงคลธรรมาธิฐาน, 2561, หน้า 2493–2494)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นสารสนเทศสำหรับการผลิตและการตรวจสอบเพื่อเตรียมตัวครูให้มีความพร้อมทั้งความรู้และความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. ความเป็นครูมืออาชีพ หมายถึง ครูที่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นผู้ที่สามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ และเป็นครูที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป มีความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้านมีการปฏิบัติหน้าที่ที่มีจรรยาบรรณแห่งความเป็นครู ซึ่งมี 3 องค์ประกอบหลัก

1.1 จิตวิญญาณความเป็นครู หมายถึง จิตสำนึกตามกรอบคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนอยู่บนวิถีแห่งความเป็นครู และพฤติกรรมแสดงออกที่เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งของศิษย์เพื่อนร่วมงานและคนในสังคม รวมไปถึงความศรัทธาและความรักในอาชีพ เป็นผู้เสียสละ มีความอดทนมุ่งมั่น เสียสละทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ประกอบด้วย

1.1.1 ความรักและศรัทธาวิชาชีพครู หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพครูมีการแสดงออกด้วยความเชื่อ ความเลื่อมใสในอาชีพด้วยความเชื่อมั่นในวิชาชีพนี้ว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคม อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ รวมไปถึงการแสดงออกถึงความรักศรัทธาซื่อสัตย์สุจริตรับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

1.1.2 การเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติของครูในด้านบุคลิกภาพทั่วไปที่สามารถกระตุ้นเตือนใจให้เกิดจิตสำนึกในการตั้งตนอยู่ในความดีงามทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจจนเกิดจิตสำนึกที่ดีในการรู้จักหน้าที่ของตนเองและเป็นการแสดงที่เป็นไปตามมาตรฐานแห่งพฤติกรรมระดับสูงตามค่านิยม คุณธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

1.1.3 ความรักและเมตตาศิษย์ หมายถึง การที่ครูให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์ เป็นความปรารถนาดีเห็นอกเห็นใจศิษย์โดยไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทนเห็นคุณค่าในทุกสรรพสิ่ง การตอบสนองต่อความต้องการ ความถนัด ความสนใจของศิษย์อย่างจริงใจโดยเป็นผู้ให้ที่แท้จริงโดยมิได้หวังผลหรือครอบครอง กระทำด้วยดวงจิตที่ยินดี

1.1.4 ความเสียสละในงานครู หมายถึง การที่ครูเป็นผู้ให้และผู้ช่วยเหลืองานผู้อื่นและสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวมและผู้อื่น งานครูนอกเหนือไปจากการสอนครูต้องใช้เวลาทำงานด้านต่าง ๆ การใช้เวลาให้การอบรมแนะนำสั่งสอนศิษย์ เมื่อศิษย์ต้องการคำแนะนำ หรือต้องการความช่วยเหลือ ไม่ว่าในเวลาทำงานหรือนอกเวลาทำงาน ครูควรมีเวลาให้ศิษย์

1.1.5 จิตวิทยาในการสอน หมายถึง การใช้จิตวิทยาประยุกต์ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในสภาพการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการของผู้เรียนในสภาพการเรียนการสอนหรือในชั้นเรียนเพื่อค้นคิดทฤษฎีและหลักการที่จะนำมาช่วยในการแก้ปัญหาทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.2 การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่ครูแสดงพฤติกรรมเพื่อการพัฒนาตนเอง โดยผ่านกระบวนการที่สร้างเสริมเพิ่มพูนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในด้านความรู้ ความชำนาญเพื่อให้ได้ผลตามที่หน่วยงานต้องการหรือได้ผลงานที่ดี ยิ่งขึ้นกว่าเดิมบนพื้นฐานความเป็นไปได้ในสภาพจริง ตระหนักและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองมีความมุ่งมั่น ในการพัฒนาตนเอง ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1.2.1 การพัฒนาหลักสูตรและการสอน หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ประกอบด้วย ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการบริหารหลักสูตร และระบบการประเมินหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับการสอนที่มีจุดมุ่งหมายมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนรู้ที่พึงประสงค์โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาการสอน

1.2.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน หมายถึง การที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน มารวมตัวกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาแนวปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ โดยเป็นการนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานมาแลกเปลี่ยนเคล็ดลัทธิ เทคนิคการทำงาน เทคนิคการแก้ปัญหา หรือปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงานจนเกิดความสัมพันธ์อันก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ

1.2.3 การวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง การค้นคว้าหาความรู้ใหม่โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ด้วยวิธีการที่เป็นระบบระเบียบและเชื่อถือได้ในทางการศึกษานำไปสู่การจัดการเรียนรู้ รูปแบบวิธีการ กระบวนการ เทคนิค สื่อและ แหล่งการเรียนรู้ที่ได้มีการศึกษาและพัฒนาขึ้นใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง การดำเนินการภายในห้องเรียนที่ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้โดยครูสร้างและคงสภาพเงื่อนไขของการเรียนรู้เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1.3.1 การสร้างวินัยในชั้นเรียน คือ การปลูกฝังและสร้างระเบียบวินัยและเป็นวิถีจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนซึ่งเป็นการกำกับพฤติกรรมให้เป็นตามความตั้งใจและตามข้อกำหนด ระเบียบ กฎเกณฑ์ ส่งผลให้มีความสุข ประสบความสำเร็จมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพื่อให้เกิดการปรับพฤติกรรมไปในแนวทางที่ดีขึ้น

1.3.2 การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการเรียนการสอนที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ที่เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการวางแผนการสอนและมุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม สติปัญญา

1.3.3 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน คือ การจัดทรัพยากรที่มีอยู่ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดให้กระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียน และเป็นสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.3.4 การมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน คือ การมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ในการเรียนการสอนครูกับนักเรียนจะต้องมีพฤติกรรมโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลา ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับนักเรียนให้นักเรียนสนใจต่อการเรียน

2. ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ที่มีค่าแสดงถึงลักษณะการเปรียบเทียบปริมาณระหว่างเวลาหนึ่งกับอีกเวลาหนึ่ง และบ่งบอกหรือสะท้อนให้เห็นถึงวิธีหรือทางที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ และใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างจุดหรือช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพที่ต้องการศึกษาได้

3. การพัฒนาตัวบ่งชี้ หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการจัดทำตัวแปร เป็นองค์ประกอบหลักกับขั้นตอนในกระบวนการวัดตัวแปร แต่มีขั้นตอนองค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ และการตรวจสอบตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นโดยวิธีทางสถิติ

4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา บริหารกิจการของสถานศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแลเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาในการศึกษา 2564

5. ครู หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่หรือมีอาชีพในการสอนนักเรียน เกี่ยวกับวิชาความรู้ หลักการคิดการอ่าน รวมถึงการปฏิบัติและแนวทางในการทำงาน โดยวิธีในการสอนจะแตกต่างกันออกไปโดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และเป้าหมายของนักเรียนแต่ละคน

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 หมายถึง เขตพื้นที่ที่จัดแบ่งโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารจัดการภายในจังหวัดนครพนม เขต 1 ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอเรณูนคร อำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก อำเภอปลาปาก และอำเภอวังยาง

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มุ่งปฏิรูปการศึกษาโดยการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ให้มีองค์กรวิชาชีพเพื่อทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ตลอดจนการพัฒนาวิชาชีพ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อรับรองการเปลี่ยนแปลงของโลก ดังนั้น ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นบุคคลที่จะจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนตามจุดมุ่งหมายจึงต้องมีกระบวนการพัฒนาด้านอย่างต่อเนื่อง ระบบการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพและระบบการยกย่องและผดุงเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพโดยมีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน เป็นกรอบในการพัฒนาได้แก่มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นยอมรับ ศรัทธาและเชื่อถือจากสังคมมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นที่ยอมรับจากผู้รับบริการและสังคม (รุจิรัตน์ นาคะรัมย์, 2554, หน้า 61)

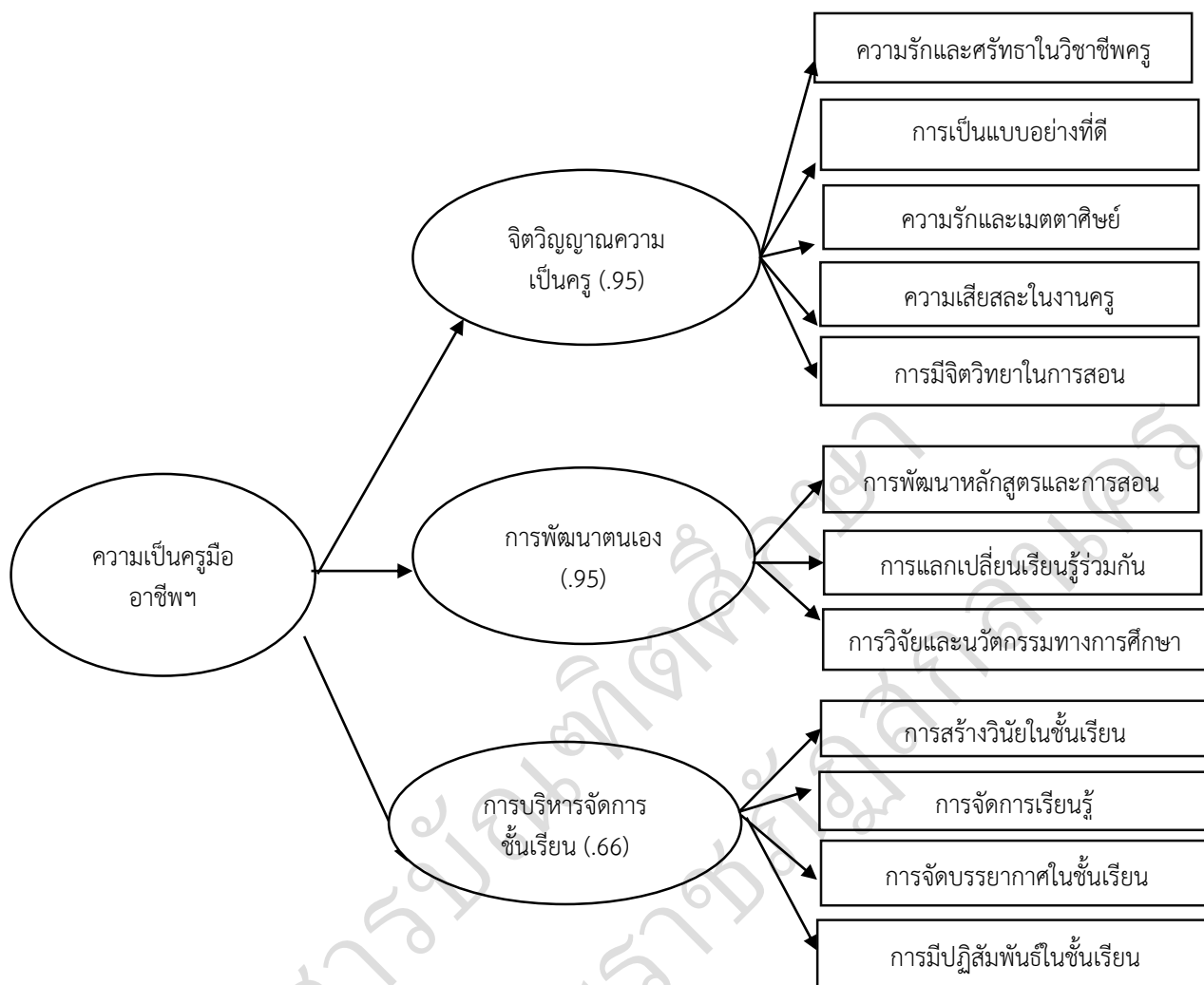
ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มีเจตนาคือจะให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็ก เยาวชนและประชาชนโดยรวมในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภาที่ว่าด้วยว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 “วิชาชีพ” หมายความว่า วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน และการบริหารการศึกษานอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการสนับสนุนการศึกษาให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ และ “จรรยาบรรณของวิชาชีพ” หมายความว่า มาตรฐานการปฏิบัติตนที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและสืบทอดแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2556, หน้า 73)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นสารสนเทศสำหรับการผลิตและการตรวจสอบเพื่อเตรียมตัวครูให้มีความพร้อมทั้งความรู้และความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความเป็นครูมืออาชีพ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยอาศัยกรอบความคิดที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยของนักวิจัยและนักวิชาการต่าง ๆ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นครูมืออาชีพ เช่น ขวัญตา นิลทะสร (2556) พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพวยาร์ ยินดีสุข (2558) มยุรี ตัวศร (2558) สิดารัตน์ สิงห์เดชาสิทธิ์ (2559) สัญญา สดประเสริฐ (2562) สุพจี สุภาพและคณะ (2562) Esther T. Canrinus and Other (2011) Orazbayeva (2016) Jelena and Tatiana (2017) และ Sumarto & Emmi Kholilah Harahap (2020)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความเป็นครูมืออาชีพ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยอาศัยกรอบความคิดที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยของนักวิจัยและนักวิชาการต่าง ๆ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นครูมืออาชีพ ได้องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบและตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

1. ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู มี 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ 1) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู 2) การเป็นแบบอย่างที่ดี 3) ความรักและเมตตาศิษย์ 4) ความเสียสละในงานครู 5) การมีจิตวิทยาในการสอน
2. ด้านการพัฒนาตนเอง มี 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 3) การวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา
3. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มี 4 ตัวแปรสังเกตได้ คือ 1) การสร้างวินัยในชั้นเรียน 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนสามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างของตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 252 คน และครูจำนวน 2,551 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 84 คน ครู จำนวน 266 คน รวมจำนวน 350 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คนต่อ 1 ตัวแปร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 54) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มี 12 ตัวแปร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องมีไม่น้อยกว่า 240 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด จำนวน 350 คน เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านความเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งมีประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ ความเป็นครูมืออาชีพประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. องค์ประกอบด้านจิตวิญญาณความเป็นครู 2. องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเอง และ 3. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน

ระยะที่ 2 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตราชการขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนขอความอนุเคราะห์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่างและชี้แจงแนวทางขอความร่วมมือจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อประสานงานกับฝ่ายวิชาการ เพื่อกำหนดวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยจัดเตรียมเอกสารและแบบสอบถามให้พร้อม และเพียงพอต่อผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. เก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างเป็นการวิเคราะห์เพื่อทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษาสูงสุด โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ ใช้สถิติพื้นฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ค่าการวัดความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์/ระหว่างตัวบ่งชี้ โดยการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้โดยโปรแกรม LISREL

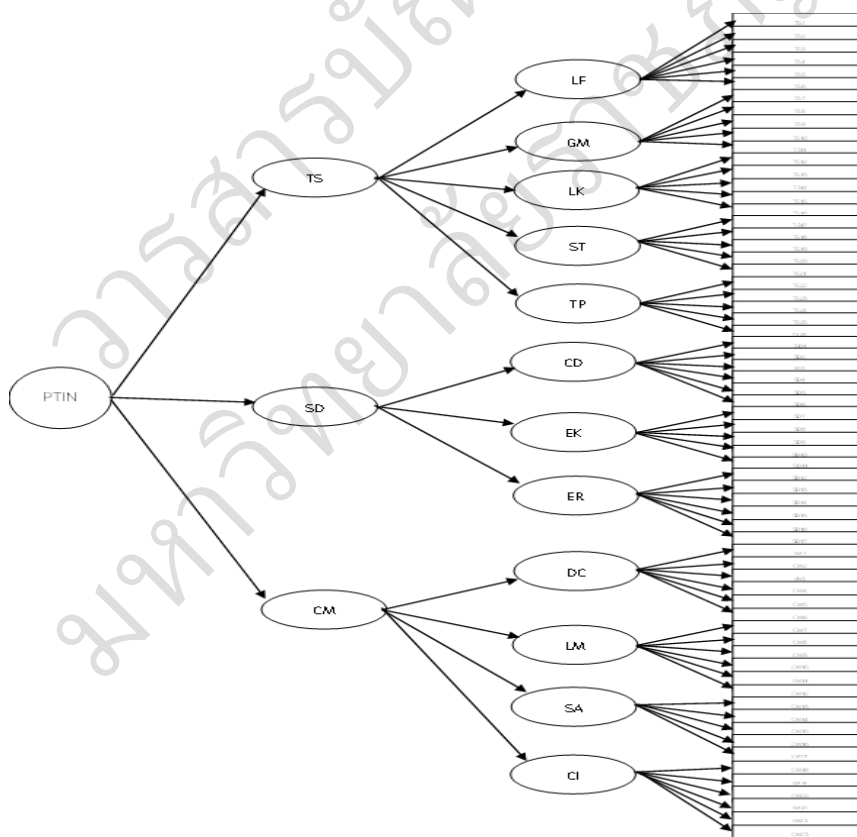
ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ 1. ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู การเป็นแบบอย่างที่ดี ความรักและเมตตาต่อศิษย์ ความเสียสละในงานครูและการมีจิตวิทยาในการสอน 2. ด้านการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา และ 3. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การสร้างวินัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนและการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียนนอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนของ Blank et al. (2548 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2551) ซึ่งมี 6 ขั้นตอนคือขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้การนิยามตัวบ่งชี้ การรวบรวมข้อมูล การสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และการนำเสนอรายงานสอดคล้องกับ จิรวดี ทวีโชติ (2561, หน้า 174) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า มีองค์ประกอบหลักด้านการวัดและประเมินผล และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วลีนิภา ฉลากบาง (2559, หน้า 123) ได้ศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ พบว่า วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่สังคมคาดหวังให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ กล่าวคือ มีความรอบรู้ มีความสามารถและศักยภาพในด้านนวัตกรรมการสอน รักในอาชีพ และมีจิตวิญญาณความเป็นครูในบรรดาคุณลักษณะของครูมืออาชีพข้างต้น กับ สิดารัตน์ สิงห์เดชสิทธิ์ (2559, หน้า 695) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ เป็นครูต้องรู้คิด เป็นแบบอย่างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการสอน เป็นแบบอย่างครูดี เป็นผู้เรียนรู้ไม่หยุดเพื่อพัฒนาตนเอง

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครู ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้โมเดลเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จำนวน 66 ตัวบ่งชี้ ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับกัญญา เอี่ยมพญาและคณะ (2564, หน้า 398) กล่าวว่า ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดที่จะสร้างคุณภาพของผู้เรียน มีการศึกษาเพื่อค้นคว้าหาแนวทางที่จะพัฒนาให้ครูมีคุณภาพทางด้านวิชาการ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญคือเป็นผู้ที่มีความทุ่มเทเสียสละในการปฏิบัติหน้าที่ที่เรียกกันว่าจิตวิญญาณครูรวมไปถึงด้านการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ สจิวรรณ ทรพพสุ (2559) ที่พบว่า องค์ประกอบด้านความรักศรัทธาในวิชาชีพ ประกอบด้วย มีความรักในวิชาชีพครูยิ่งกว่าวิชาชีพใด มีความศรัทธาในวิชาชีพครูมากกว่าวิชาอื่นและมีความมุ่งมั่นตั้งใจมาเป็นครูเป็นอันดับแรก รวมถึงแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูควรปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นครู พฤติกรรม สอดคล้องกับ John Dewey เป็นทั้ง นักปราชญ์และนักจิตวิทยา Shook (1998–2003, p. 2) ที่เชื่อว่า ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ และเชื่อว่าการศึกษาคือกระบวนการทางสังคมในอันที่จะเตรียมบุคคลเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตสร้างสรรค์คุณค่าและประโยชน์แก่สังคมต่อไป ความรู้ สอดคล้องกับ อมรรรัตน์ แก่นสาร (2560, หน้า 7) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครู ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก มีด้านการมีจิตวิทยาในการสอน จำนวน 24 ตัวบ่งชี้เช่นกัน

องค์ความรู้ใหม่

1. ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อย 66 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น คนด้านจิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 26 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาตนเอง จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ โดยโมเดลนี้มีลักษณะเป็นโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สาม (Third Order Confirmatory Factor Analysis) ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สามของตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

2. โมเดลโครงสร้างความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 30.92

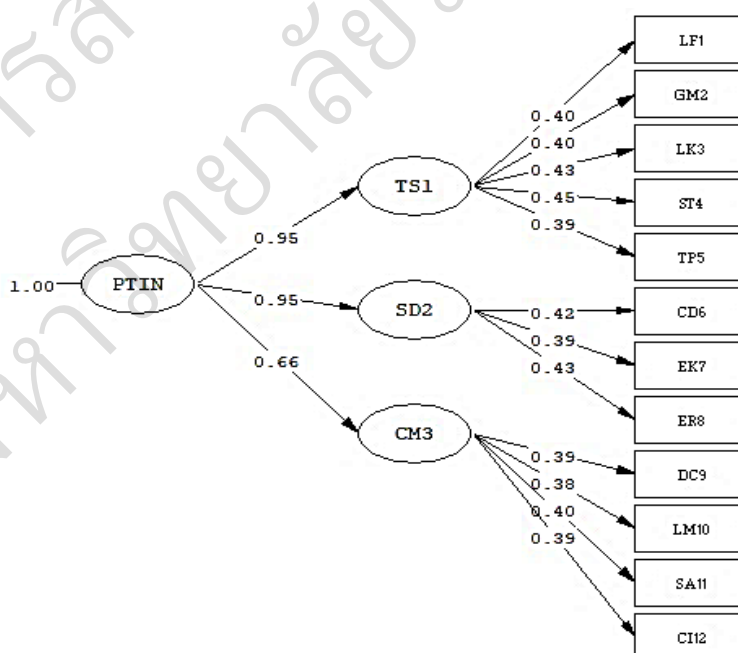
ตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2)	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้ (e)
LF	0.40**(0.01)	0.83	0.42	0.03
GM	0.40**(0.01)	0.87	0.33	0.02
RM	0.43**(0.01)	0.90	0.44	0.02
ST	0.45**(0.02)	0.88	0.58	0.03
TP	0.39**(0.02)	0.76	0.43	0.05
CD	0.42**(0.01)	0.88	0.65	0.03
EK	0.39**(0.01)	0.78	0.25	0.04
ER	0.43**(0.01)	0.94	1.08	0.01
DC	0.39**(0.01)	0.85	0.52	0.03
LM	0.38**(0.01)	0.83	0.15	0.03
SA	0.40**(0.01)	0.85	0.55	0.03
CI	0.39**(0.02)	0.88	1.08	0.02
อันดับที่ 2				
TS	0.95**(0.05)	0.91	–	–
SD	0.95**(0.05)	0.90	–	–
CM	0.66**(0.05)	.44	–	–

Chi – Square = 30.92 df = 36 P – value = 0.71 GFI = 0.99 AGFI = 0.97

RMSEA = 0.00 ** (p < .01)

จากตาราง 1 สามารถสร้างโมเดลโครงสร้างความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ได้ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โมเดลความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

ผลการวิจัยน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบหลักทั้ง 3 องค์ประกอบหลักมีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ 0.66–0.95 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า เรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู (TS) มีน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.95 2) ด้านการพัฒนาตนเอง (SD) เท่ากับ 0.95 และ 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน (CM) เท่ากับ 0.66 ตามลำดับ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยทั้ง 12 องค์ประกอบย่อยมีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ทั้ง 66 ตัวบ่งชี้มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.30–0.47 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า จะได้สมการ (Professional Teacher Indicators Nakhonphanom :PTIN แทน ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน)

$$PTIN = 0.95(TS) + 0.95(SD) + 0.66(CM)$$

สรุป

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักคือด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน
2. ผลการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบหลักของความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู 2) ด้านการพัฒนาตนเอง และ 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ทั้ง 66 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตลอดจนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้นี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไปได้อย่างเป็นผลดี และผู้บริหารสามารถกำหนดนโยบายเพื่อยกระดับครูให้มีความเป็นมืออาชีพ หรือเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูที่มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้แบบร่วมมือกันของครูนี้จะช่วยให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจในการสอนมากขึ้น มีความเข้าใจในการปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ วิธีการนี้จะช่วยสนับสนุนให้ครูมีความเป็นครูมืออาชีพ โดยการจัดอบรมพัฒนาเพิ่มทักษะครูมืออาชีพ หรือจัดทำเอกสารให้ความรู้เทคนิคใหม่กับครูเป็นต้น

1.2 ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ ด้านจิตวิญญาณความเป็นครูและด้านการพัฒนาตนเอง มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .95 ดังนั้น ครูควรให้ความสำคัญกับทั้ง 2 ด้านนี้ให้มากที่สุด และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มีน้ำหนักองค์ประกอบ 0.66 นอกจากนี้ตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ทั้ง 66 ตัวบ่งชี้ที่สามารถแสดงความเป็นครูมืออาชีพในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้ ดังนี้

1.2.1 ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู 2) การเป็นแบบอย่างที่ดี 3) ความรักและเมตตาศิษย์ 4) ความเสียสละในงานครู และ 5) การมีจิตวิทยาในการสอน โดยกระบวนการปลูกฝังจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูเป็นต้น

1.2.2 ด้านการพัฒนาตนเอง ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ 3) การวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา

1.2.3 ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การสร้างวินัยในชั้นเรียน 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และ 4) การมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน โดยการให้ศึกษานิเทศก์ออกมาแนะนำให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ครูเป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดหรือแบบประเมินโดยยึดตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพของครูในสังกัดต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพ เช่น ค่านิยมสังคมที่มีต่ออาชีพครูในปัจจุบัน กระบวนการพัฒนาตนเองในวิชาชีพครู เป็นต้น

2.3 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพ เช่น การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการสัมภาษณ์ครูดีเด่น การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนหรือการกำหนดนโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพของครูให้เป็นครูมืออาชีพ

2.4 ทำ R&D เพื่อต่อยอดงานวิจัยได้

2.5 วิจัยในรูปแบบ PAR

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา เอี่ยมพญา. (2564). จิตวิญญาณครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), 398.
- ขวัญดา นิลทะสร. (2556). *คุณลักษณะของครูมืออาชีพในยุคการปฏิรูปการศึกษาของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา* บึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- เชษฐา ทองยิ่ง. (2559). *ปัญหาครู: ปัญหาที่รอการปฏิรูป*. เข้าถึงได้จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-091.pdf>. 20 เมษายน 2564.
- “ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 4 ตุลาคม 2556,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 130 ง. หน้า 71.
- จิรวดี ทวีโชติ. (2561). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา* มัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐภา นาเลื่อน. (2556). *ผลการสอนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลสรีล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมิน. การประชุมวิชาการเปิดขอบฟ้า คุณธรรม จริยธรรม. วันที่ 29 สิงหาคม 2551. โรงแรมแอมบาสเตอร์.*
- พระมงคลธรรมวิธาน. (2561). ครูมืออาชีพสู่การเรียนรู้แบบมืออาชีพ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(1), 2486-2499.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2558). *รู้เนื้อหา ก่อน สอนเก่ง การเปลี่ยนวัฒนธรรมคุณภาพในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุรี ดำรงศรี. (2558). ครูมืออาชีพยุคอาเซียน. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 2(1), 34.
- รุจิรัตน์ นาคะรัมย์. (2554). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วลินกา ฉลากบาง. (2559). จิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(2), 124.
- สจิวรรณ ทรรพสุ. (2559). *การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สัญญา สดประเสริฐ. (2562). ศตวรรษที่ 21 : ทักษะการเรียนรู้สู่ความเป็นครูมืออาชีพ. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 2(1), 1-12.
- สิตารัศมี สิงห์เดชาสิทธิ์. (2559). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ครูมืออาชีพ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2557). *ทำไมต้องทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบทความทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21*. ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพจี สุภาพ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูมืออาชีพในสังคมไทยปัจจุบัน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 6(1), 216–231.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *ข้อมูลพื้นฐานการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <https://www.obec.go.th/>. 1 สิงหาคม 2563.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560– 2579(1)*. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.
- อมรรัตน์ แก่นสาร. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครูของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 7(1), 7–15.
- Esther T. C and Other. (2011). Profiling teachers' sense of professional identity. *Educational Studies*, 37(5), 593–608.
- Jelena, J. & Tatiana, B. (2017). Professional Identity of Higher Education Teachers in Samples of riga and Smolensk. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume I, May 26th–27th, 2017. 197–207.
- Orazbayeva, K. O. (2016). Professional Competence of Teachers in the Age of Globalization. *International Journal of Environmental & Science Education*, 11(9), 2659–2672.
- Shook, J. (1998–2003). *John Dewey*. Retrieved from <http://www.pragmatism.org/genealogy/dewey/dewey.htm> accessed 4th ed February. www.pragmatism. April 20th, 2021.
- Sumarto & Emmi Kholilah Harahap. (2020). Professional Teacher Management In Effective Schools. *International Journal of Research–GRANTHAALAYAH*, 8(3), 57–64.